

Czy bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę jest właściwym narzędziem do kształtowania zrównoważonej polityki przestrzennej w gminie?

dr Piotr Fogel

14 maja 2022 r., Gdańsk

50

1971-2021

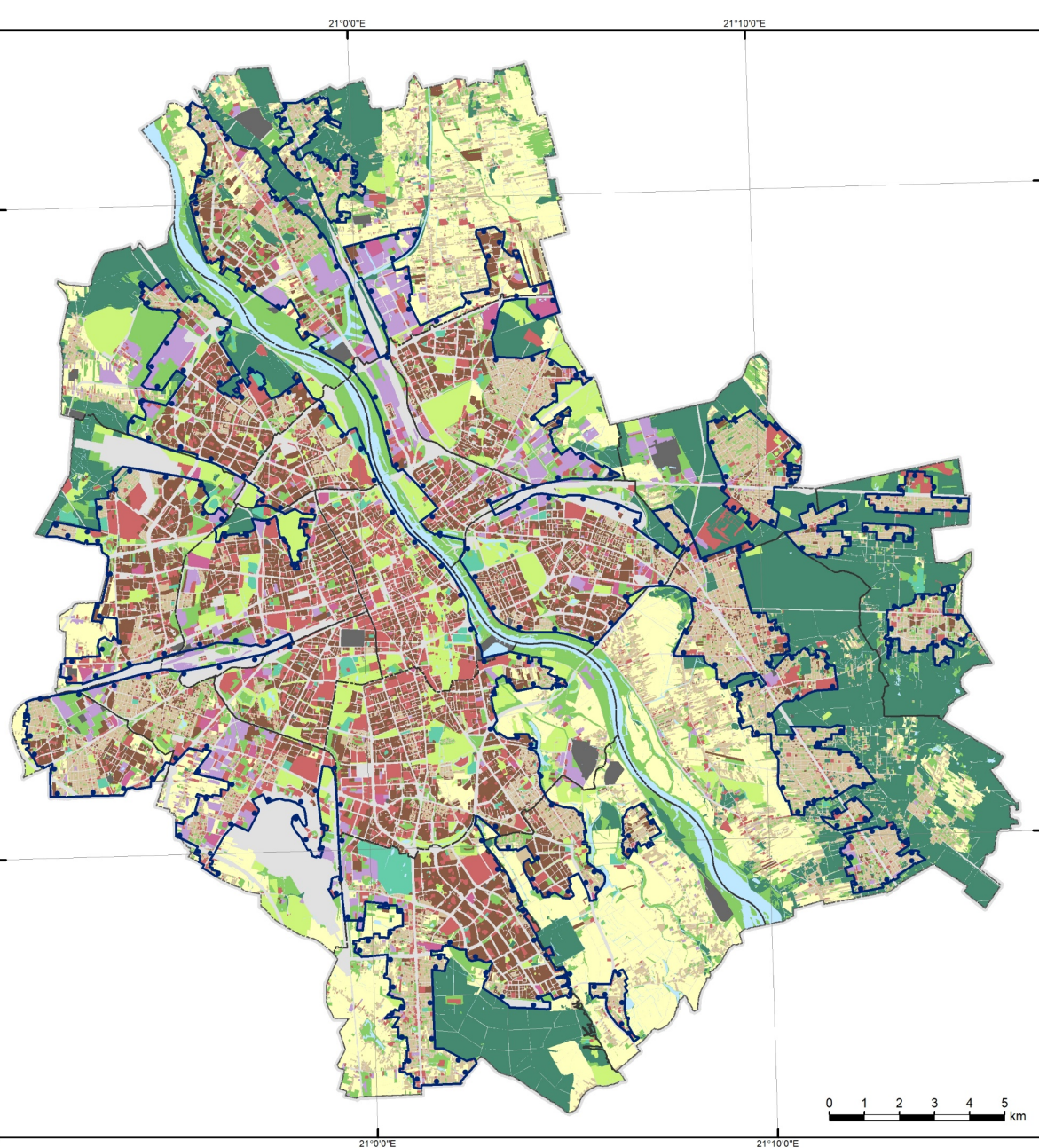
Brak bilansu do 2015 r. - skutki

Wyniki badań naukowych wskazały na prowadzenie niezrównoważonej polityki przestrzennej. Dużą rolę w tym odegrały narzędzia GIS.

Nadmiar terenów przeznaczonych do zabudowy, głównie mieszkaniowej w stosunku do możliwości realnego zagospodarowania.

Wskazywanie do zabudowy gruntów bez względu na ich predyspozycje środowiskowe, uwarunkowania kulturowe, społeczne i GEODEZYJNE.

Wiodąca rola prawa własności nad innymi pryncypiami planowania przestrzennego

Użytkowanie terenów m. st. Warszawy (stan na styczeń 2018 r.)

Tereny zabudowy mieszkaniowej

- MW - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej
- MN - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

Tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej

- U - tereny usług
- U/WHO - tereny usług handlu wielkopowierzchniowego
- PU - tereny produkcyjno-usługowe, składy, magazyny i tereny poprodukcyjne
- USR - tereny sportowo-rekreacyjne

Tereny otwarte

- Z - tereny zieleni urządzonej
- ZN - tereny zieleni nieurządzonej
- L - tereny lasów
- R - tereny użytkowane rolniczo i tereny porolne
- W - tereny wód powierzchniowych

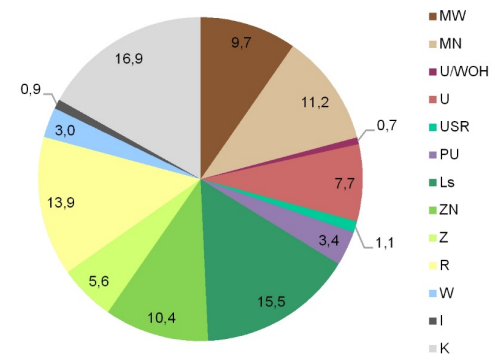
Tereny infrastruktury

- K - tereny komunikacyjne
- I - tereny infrastruktury technicznej

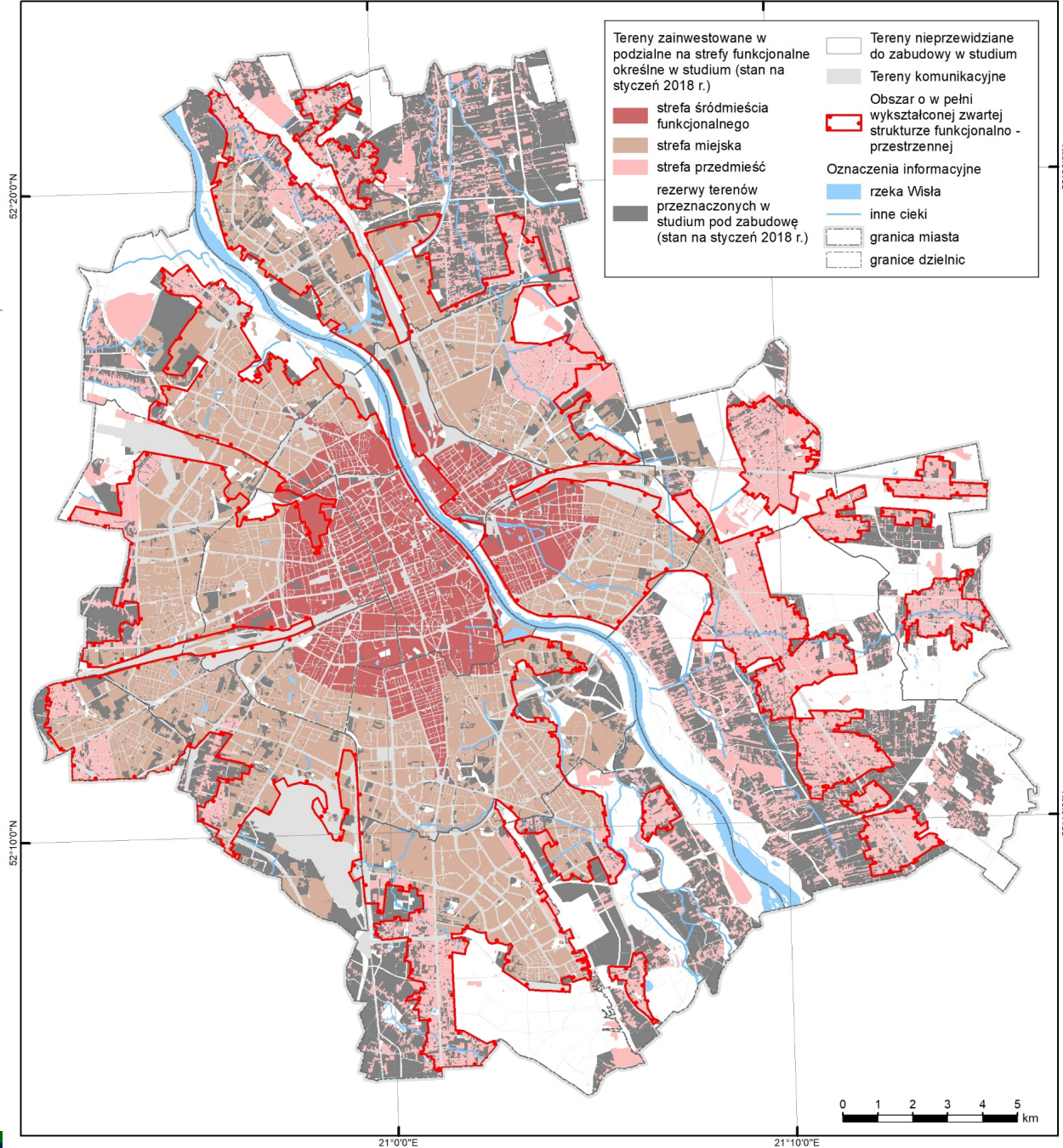
Obszar o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

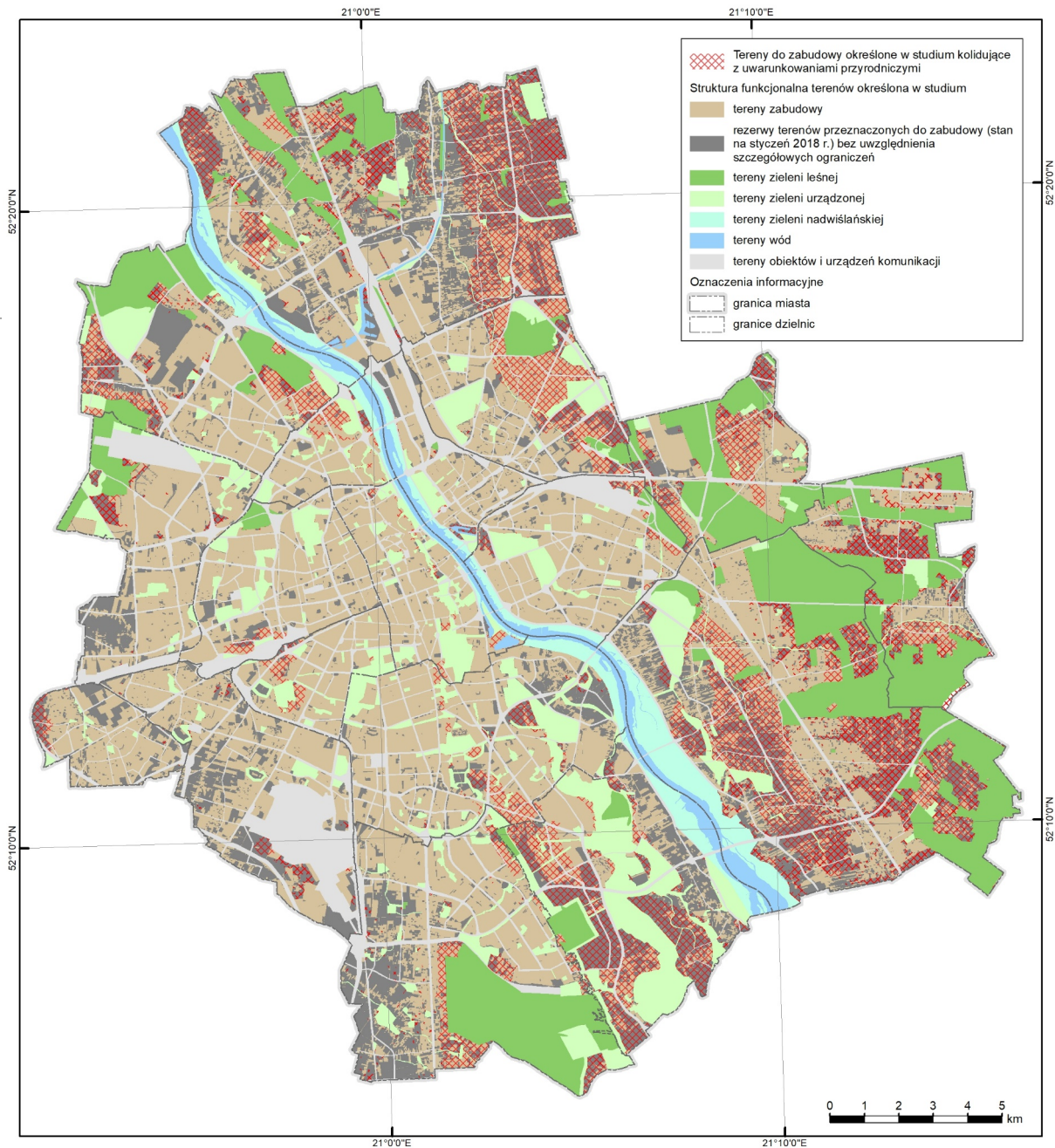
Oznaczenia informacyjne

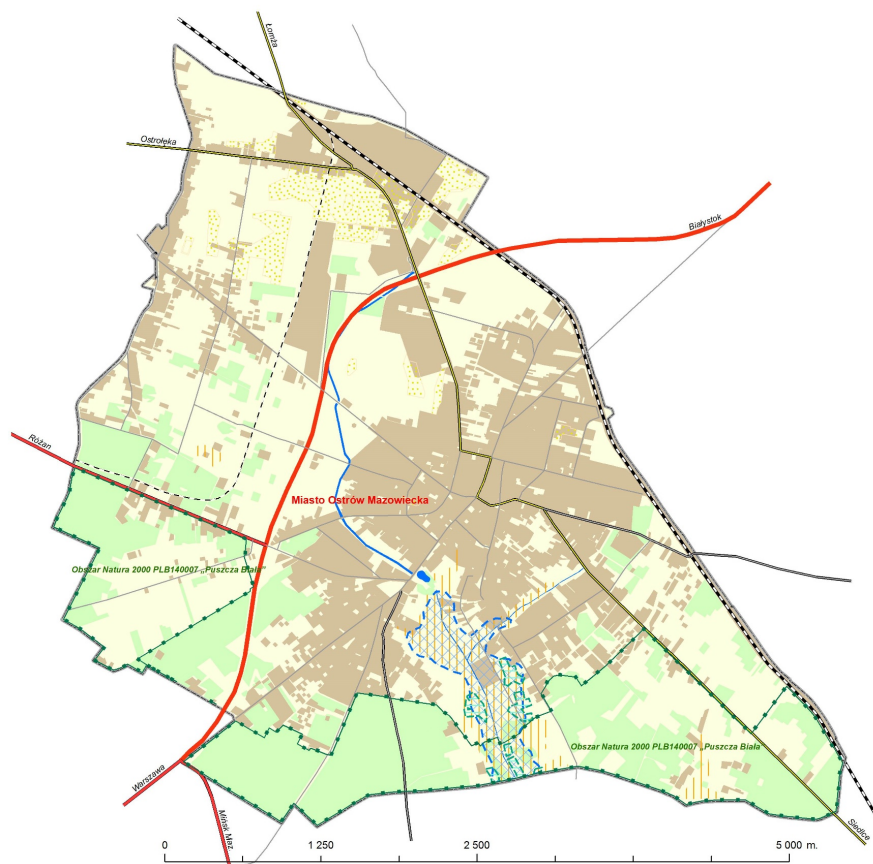
- granica miasta
- granice dzielnic

Udział procentowy użytków w ogólnej powierzchni miasta

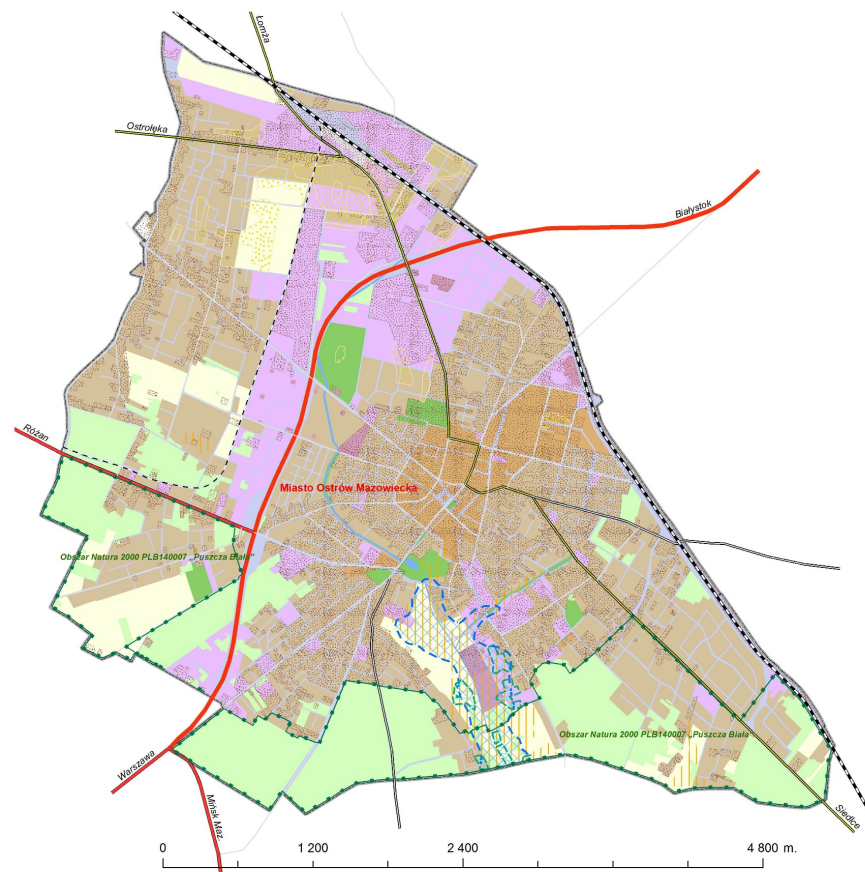

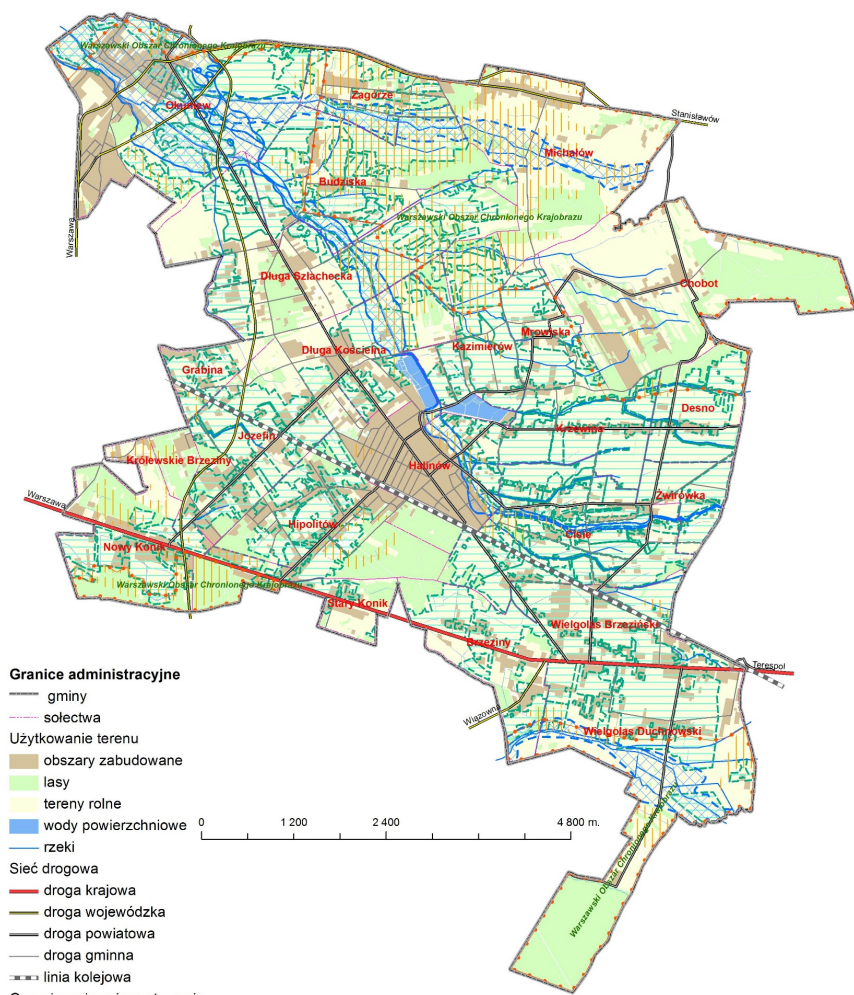
Użytkowanie terenu	Układ komunikacyjny	Ograniczenia zainwestowania
Tereny zabudowane	droga ekspresowa	Obszar Natura 2000
lasy	droga krajowa	Teren narażony na niebezpieczeństwo powodzi
tereny rolne	droga wojewódzka	Tereny zmeliorowane
rzeka	droga powiatowa	Teren o niekorzystnych warunkach gruntowo-wodnych
	droga gminna	Tereny o najwyższym potencjale glebowym dla rozwoju rolnictwa
	linia kolejowa	
	bocznicą kolejową	

Ryc. 25. Synteza warunków rozwoju przestrzennego miasta Ostrów Mazowiecka
Źródło: opracowanie własne

Granica miasta	Projektowany układ komunikacyjny	Przeznaczenie wg studium
obszary zabudowane	drogi:	teren:
Obszar Natura 2000	krajowa - ekspresowa	zabudowy wielorodzinnej i usługowej
Teren narażony na niebezpieczeństwo powodzi	krajowa	zabudowy mieszkaniowej i usługowej
Tereny zmeliorowane	wojewódzka	zabudowy techniczno-produkcyjnej
Teren o niekorzystnych warunkach gruntowo-wodnych	powiatowa	komunikacji
Tereny o najwyższym potencjale glebowym dla rozwoju rolnictwa	gminna	wód powierzchniowych
	linia kolejowa	zeleni
	bocznicą kolejową	infrastruktury technicznej
		lasów
		rolnicze
		rzeki

Ryc. 27. Synteza polityki przestrzennej miasta Ostrów Mazowiecka
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 34. Synteza uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy Halinów
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 37. Synteza polityki przestrzennej gminy Halinów
Źródło: opracowanie własne

Bilans terenu 2015 – 2022 skutki

Bardzo skomplikowana metoda obliczania bilansu

Sztywne ustalenia dotyczące wyników bilansu dla polityki przestrzennej

Brak możliwości wychodzenia z popełnionych błędów

Rozwój metod matematycznych w planowaniu przestrzennym 😊

Promowanie „zaradnych”

Udało się częściowo zahamować wskazywanie nowych terenów na cele mieszkaniowe

Metoda bilansowania

Składowe bilansowania

- Prognoza demograficzna
- Zapotrzebowanie na nową zabudowę
- Obszar o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej
- Obszar wskazany w planie miejscowym do zabudowy

Kluczowa rola wskaźników zagospodarowania

- PBC
- Powierzchnia zabudowy
- Powierzchnia działki

Brak dyspozycji dla obowiązującej polityki przestrzennej

Poszukiwanie rozwiązań

Metoda musi być nastawiona na sukces!

Kwestionowane składowe metod bilansowania terenu:

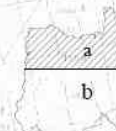
- na błędy przeszłości
- na wadliwą prognozę demograficzną
- na wzrost miejsc pracy
- na uchodźców
- na błędy matematyczne

Dyspozycje dla polityki przestrzennej

Petryfikujemy istniejący stan w zakresie polityki przestrzennej

Co w z zamian?

Częściowe „odplanowanie” (zmiana przeznaczenia na tereny otwarte), którego skala uzależniona jest od przekroczonego bilansu

Propozycje zmian

Skupienie się wyłącznie na zabudowie na cele mieszkaniowe

Obszar uzupełnienia zabudowy – automatyczny, nie uwzględnia lokalnych uwarunkowań, GIS nie załatwi wszystkiego!

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wyrażone w liczbie mieszkańców – łatwy do policzenia, ale czy to jest najwłaściwsza metoda? Np. zapotrzebowanie dla Przemyśla – 2500 osób, realny spadek 16,9 tys

Chłonność terenów niezabudowanych i luk w zabudowie w strefach – matematycy łapią się za głowy np. jednostki miary

$$Ch = I \times Wkor \times Pst$$

Liczba mieszk. = pow. (ha) x wskaźnik korelacji x intensywność dla strefy

Konkluzja propozycji zmian

Art. 13d. 1. [...] suma chłonności terenów niezabudowanych w tych strefach w całej gminie, w tym luk w istniejącej zabudowie, nie może być wyrażony wartością ujemną większa niż zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie.

Premia za chaos przestrzenny i „urban sprawl”

Mieszanie funkcji budynków przy ustalaniu obszaru uzupełniania zabudowy

Nieustalone relacje studium i planu ogólnego

Krótki termin wejścia w życie – chaos organizacyjny

Czy bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę jest właściwym narzędziem do kształtowania zrównoważonej polityki przestrzennej w gminie?

- Nie w obecnym kształcie!
- Nie w planowanym/proponowanym kształcie!

IRWiR PAN

Polska Akademia Nauk
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Dziękuję

E-mail: pfogel@irwirpan.waw.pl

IRWiR PAN
ul. Nowy Świat 72
00-330 Warszawa

www.irwirpan.waw.pl
facebook.com/irwirpan

50

1971-2021